

ท่าทีของพระพุทธศาสนาต่อโสเภณี Attitude of Buddhism toward Prostitutes

ธนกร ชูสุขเสริม¹ แก่นเพชร แผงสีพล²
และพระมหาสัจจารักษ์ ปาลโก³

Thanakorn Choosukhserm¹, Kaenpetch Phaengsipol²
and Phramaha SaccarakPalako³

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) ท่าทีของพระพุทธศาสนาที่มีต่อโสเภณีทั้งหลาย ความหมายความเป็นมา และ (2) วิเคราะห์คุณธรรม ความจริงทางประสาธสัมพันธ์ คุณค่า และประโยชน์บางประการของโสเภณีในมุมมองเชิงปรัชญาที่ปรากฏในสังคมและในคัมภีร์พระพุทธศาสนาโดยการสะท้อนผ่านสังคมในอดีตและสังคมในปัจจุบันในบางแง่มุมของความคิด โสเภณีในสังคมไทยก็ดี ต่างประเทศก็ดี มีความเป็นมาตั้งแต่สมัยโบราณ เกี่ยวข้องกับทั้งศาสนาและสังคม ส่วนโสเภณีในพระพุทธศาสนามีปรากฏในคัมภีร์หลายเรื่อง แต่ละเรื่องได้สะท้อนทัศนคติ มุมมอง ปัญหาและภูมิหลังทางสังคมของคนในยุคนั้นเป็นอย่างดี จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้เขียนมีมุมมองบางประการในเรื่องของโสเภณี คนส่วนใหญ่มักจะมองโสเภณีในด้านลบ เป็นอาชีพที่น่ารังเกียจ ไม่น่ายกย่อง ไร้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย ขัดต่อศีลธรรมที่พึงงามของสังคม ไม่ยอมรับโสเภณี บางสังคมก็รับโสเภณีได้ ส่วนท่าทีของพระพุทธศาสนาที่มีต่อโสเภณีนั้น ได้สะท้อนให้เห็นว่า โสเภณีเป็นบุคคลประเภทหนึ่งที่สะท้อนความจริง ความจำเป็นพื้นฐานและโอกาสทางสังคมบางอย่าง รวมทั้งหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สนับสนุนและสร้างประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ต่อศาสนาและสังคมบางอย่างที่มีอยู่ภายใต้ร่มเงาของอาชีพนี้ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะมองข้ามไป

คำสำคัญ : ท่าที, โสเภณี, ท่าทีของพระพุทธศาสนา, ความจริงทางประสาธสัมพันธ์ และคุณค่า

¹ อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป และกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

² อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป และกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

³ อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป และกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ABSTRACT

The objectives of this article were: (1) to study the attitude of Buddhism toward prostitutes, meaning, and history and (2) to analyze morality, sensational fact, value and some benefits in philosophical views appeared in society and Buddhism scriptures by reflecting through society in the past and present. Prostitutes in both Thailand and abroad have had a history from the ancient time, which related with both religions and societies. However, prostitutes in Buddhism appeared in many texts. Each text has reflected the attitude, viewpoint, problems and social background of people in that period as well. From studies of related documents cause a writer to have some viewpoints in the case of prostitutes. Most people look at prostitutes in the negative way, such as a bad career choice, dishonorable, non-admirable, do not have prestige of human beings, an illegal career, contrary to the good morality of society, and unacceptable. Some society accepts them, though. But the attitude of Buddhism toward the prostitutes reflected that they are a kind of people reflecting the reality, fundamental necessity, some social opportunity, including duty, responsibility of oneself and society, support and create some great benefits to religion and society under the shadow of this career which most of people would always look down.

Keywords : attitude, prostitutes, attitude of Buddhism, sensational fact and value.

บทนำ

การศึกษาท่าทีของพระพุทธศาสนาที่มีต่อโสเภณีเป็นการศึกษาทฤษฎีในคัมภีร์และมุมมองต่างๆ ที่พระพุทธศาสนามีต่อบุคคลกลุ่มนี้ โสเภณีถือว่าเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ปรากฏขึ้นจริงในสังคม ประวัติความเป็นมาของพวกเขา เกี่ยวข้องกับศาสนาก็มี กับสังคมก็มี ท่าทีของพระพุทธศาสนาที่มีต่อบุคคลกลุ่มนี้ถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาของคนในสังคม ไม่ใช่เป็นบุคคลที่พิเศษหรือน่าติเตียนแต่อย่างใด ไม่ได้มองคนกลุ่มนี้แบบแบ่งแยก ไม่ได้มองที่อาชีพ ชาติ ชั้นวรรณะของแต่ละคน พระพุทธศาสนามองว่า ทุกคนเกิดมาเป็นคนเหมือนกัน มีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน เกิดมาจากธาตุ 4, ชั้น 5 และกรรมของตนเอง พระพุทธศาสนามองว่า อาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ใช่เป็นตัวบ่งบอกความเป็นมนุษย์ ความดี หรือความประเสริฐได้ แต่มองเห็นที่การกระทำของแต่ละคน ใครก็ตาม อาชีพใดก็ตามที่ตนเราทำ ถ้าดำเนินไปตามหลัก

ธรรม มีความถูกต้อง ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี ก็ถือว่าเป็นคนดีได้ ในทางกลับกัน ถ้าอาชีพใดดูดี ประเสริฐ มีคนยกย่อง แต่ถ้าคนผู้ทำอาชีพประพฤติน่าติเตียน ผิดหลักธรรม ยึดประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ก็ถือว่าเป็นคนไม่ดีเช่นกัน

ความหมาย

ท่าที(attitude) ในที่นี้ หมายถึง ท่าทาง, ทำทาง, อากา, กิริยาอาการ, ท่วงท่า, อากัปกิริยา, กิริยาอาการหรือท่าทีที่มีต่อสถานการณ์หรือบุคคลความเป็นไปของสถานการณ์หรือบุคคลที่ท่าทีกว่าระดับจิตตสถาน (2546 : 522) ส่วน A. P.Cowie (1989 : 65) ได้ให้ความหมายอีกอย่างหนึ่งก็คือ วิธีแห่งความคิด วิธีของการประพฤติตน การวางตัว หรือวิธีการวางตำแหน่งของร่างกาย เป็นต้น

ท่าทีในพระพุทธศาสนาหมายถึง กิริยาอาการหรือท่าทีที่มีต่อสถานการณ์หรือบุคคล วิธีแห่งความคิดหรือการประพฤติตนตามกรอบคำสอนใน

พระพุทธศาสนา การวางตัวต่อเหตุการณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นประโยชน์สุขส่วนบุคคลหรือส่วนรวมเป็นสำคัญ ในที่นี้จะเน้นมุมมองตามแบบพระพุทธศาสนาเถรวาท

โสเภณี หรือ โสภินี หมายถึง หญิงงาม หญิงที่หาเลี้ยงชีพด้วยการค้าประเวณี, นครโสเภณี หญิงนครโสเภณี หญิงงามเมือง หรือ หญิงหาเงินกว่าราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 1234) ในอดีตโสเภณีถือว่าเป็นสตรีผู้ได้รับการแต่งตั้งจากพระราชา เป็นตำแหน่งที่มีเกียรติของเมืองในสมัยนั้น

ศาสตราจารย์ปรีชา ช้างขวัญยืน (2549 : 2) ได้ให้ความหมายของความจริงและคุณค่าไว้ว่า ความจริงทางประสาทสัมผัส หมายถึง ความจริงที่คนเราสามารถรับรู้ได้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นรับรส กายสัมผัสร้อน หนาว อ่อน แข็ง เป็นต้น ความจริงชนิดนี้เรียกว่า ความจริงทางธรรมชาติ (Natural fact) ก็มี ความจริงทางสังคมก็มี (Social fact)

คุณค่า หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ใช้ในการประเมินคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น ความคิด ทฤษฎี หรือระบบต่าง ๆ มี 2 หลักการสำคัญคือ คุณค่าทางการปฏิบัติ เช่น ความดี ความชั่ว เป็นต้น และคุณค่าทางสุนทรียะเช่น ความสวยงาม น่าเกลียด ไพเราะ กลมกลืน เป็นต้น

ความเป็นมา

โสเภณีคือสตรีกลุ่มหนึ่งในสังคม มีหน้าที่ในการให้บริการหรือความสุขทางเพศแก่ผู้ชายเพื่อแลกกับเงินหรือวัตถุสิ่งของเป็นสิ่งที่ตอบแทนผู้เขียนมองว่าโสเภณีเป็นอาชีพประเภทหนึ่งที่สามารถคอยประคับประคองชีวิตของเขาเองและผู้เกี่ยวข้องให้อยู่รอดได้เป็นปกติมีโอกาสนในการเปิดพื้นที่บางส่วนในการดำเนินชีวิตตามแนวความคิดที่เขาเลือกเอง ในความเป็นจริงเมื่อเราพูดถึงประเด็นของโสเภณี คนส่วนใหญ่ก็มักจะมองกันว่า เป็นกลุ่มคนที่น่ารังเกียจ เป็นตราบาปที่สร้างความน่าละอาย ความเสื่อมเสียให้แก่ตนเองและสังคม

เป็นอาชีพที่ต่ำทรามและไร้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กลายเป็นเหตุปัจจัยอย่างหนึ่งที่จะนำไปสู่ปัญหาทางสังคมที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น

ความเป็นจริงเชิงประวัติศาสตร์และปรากฏการณ์ที่เป็นจริงของสังคมในเรื่องนี้ มีความเป็นมาตั้งแต่สมัยโบราณ เกี่ยวข้องกับทั้งสังคมไทยและต่างประเทศ ซึ่งยากที่จะสืบค้นช่วงเวลาที่น่านอนได้ ประเด็นที่น่าสนใจมี 2 อย่าง คือ ความเป็นมาของโสเภณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา จะมุ่งเน้นไปที่การหาเงินสนับสนุนกิจการทางศาสนา และความเป็นมาของโสเภณีที่เกี่ยวข้องกับสังคม จะมุ่งเน้นไปที่เรื่องของเศรษฐกิจเป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งลงทุนและความบันเทิงของนักท่องเที่ยวทั้งหลาย โสเภณีบางคนก็ถืออาชีพนี้ด้วยความเต็มใจ เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว แต่โสเภณีบางคนก็ถูกบังคับให้ทำอาชีพนี้ เพราะฉะนั้น โสเภณีจึงเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นความจริงอย่างหนึ่งในสังคม แทบทุกสังคม มีกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพนี้อยู่ทั้งแบบเปิดเผยและไม่เปิดเผย เมื่อเราพิจารณาหลักฐานหลายอย่างที่เกี่ยวกับโสเภณีก็พบว่า โสเภณีมีปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาก็มี ในประวัติศาสตร์ทั่วไปก็มี ในประเทศไทยก็มี สำหรับงานเขียนนี้ ผู้เขียนจะนำประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการวิเคราะห์ 2 อย่าง คือ

1. ความเป็นมาของโสเภณีในพระพุทธศาสนา

ในวรรณคดีบาลี มีเรื่องที่พรรณนาถึงหญิงงามเมืองหลายแห่ง หญิงงามเมืองหรือหญิงโสเภณีนี้นี้เป็นภาษาบาลี มีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น คณิกา อภิสาริกา วัณณทาสี เวสียหรือเวสียา หมายถึง หญิงแพศยา หญิงที่เกิดในวรรณคดีตามทัศนะของ Rhys Davids (1925 : 1187) เป็นต้น ชื่อเรียกเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการสร้างวัดหลายแห่งในกรุงเทพฯ เช่นกัน เรื่องอุไร กุศลาสัย. (2545 : 35) ได้เพิ่มเติมว่า โสเภณีบางคนมีศรัทธาแรงกล้าต่อพระพุทธศาสนา ได้บริจาคทรัพย์ที่เกิดจากอาชีพของตนเอง สร้างวัดเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ตนเองและถวายไว้เป็นพุทธบูชา เพื่อใช้เป็นสาธารณประโยชน์ทั้งแก่คณะสงฆ์และชุมชน มีชื่อว่า วัดคณิกาพลก็มี วัด

ใหม่ยายแฟงก็มี ในที่นี้ ผู้เขียนขอแนะนำประวัติย่อของ
โสเภณีบางคนเพื่อประกอบการศึกษา ดังต่อไปนี้

1.1 นางอัมพปาลี หญิงงามเมืองแห่ง
เมืองไพศาลีในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย (เล่ม: 10 หน้า:108)ได้กล่าวถึงเรื่อง
นี้ว่า เกิดขึ้นเมื่อตอนที่พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าประทับ
อยู่ ณ พระเวฬุวัน เขตพระนครราชคฤห์ ในตอนนั้น
พระนครเวสาลี เป็นเมืองมั่งคั่ง กว้างขวาง มีคนมาก มี
คนค้ำคั่ง หาอาหารได้ง่าย มีปราสาท มีสวนดอกไม้ มี
สระโบกขรณี และมีหญิงงามเมือง “ชื่ออัมพปาลี” เป็น
สตรีผู้เลอโฉมน่าเสน่ห์ยิ่งนัก มีความชำนาญในการ
พ้อนรำ ขับร้อง และประโคมดนตรี คนทั้งหลายที่มีความ
ประสงค์ต้องการพาตัวไปร่วมอภิรมย์ด้วย ต้อง
จ่ายค่าตัวคืนละ 50 กษาปณ์ พระนครเวสาลี ดุงดงงาม
เพริศพรียงอย่างยิ่งเพราะนางอัมพปาลีนี้ ครั้งนั้น คนมี
ทรัพย์คนหนึ่ง ในเมืองราชคฤห์ได้เดินทางไปเมืองเว
สาลีด้วยภารกิจบางอย่าง เกิดรู้สึกประทับใจกับความ
เป็นไปของเมืองนี้เป็นอย่างมาก

เมื่อพวกเขาทำภารกิจในพระนครเว
สาลีเสร็จแล้ว ก็กลับมาพระนครราชคฤห์ และได้เดิน
ไปเข้าเฝ้าพระเจ้าพิมพิสารแห่งแคว้นมคธ ก็ได้ทูลขอ
พระบรมราชานุญาต เพื่อแต่งตั้งหญิงงามเมืองประจำ
เมืองราชคฤห์ พระเจ้าพิมพิสารทรงเห็นด้วย ในที่สุด
สตรีผู้ได้รับเลือกให้เป็นหญิงงามเมืองมีนามว่า
“สาลาวดี”

นางอัมพปาลีคณิกา แม้จะประกอบ
อาชีพเป็นหญิงงามเมือง แต่นางก็เป็นคนมีศรัทธามาก
ในพระพุทธศาสนา ได้ดำเนินการสร้างวัดแห่งหนึ่งขึ้น
ชื่อว่า “อัมพวัน” สมัยหนึ่ง นางได้ทราบข่าวว่า พระ
ผู้มีพระภาคเสด็จถึงเมืองเวสาลี ประทับอยู่ ณ อัมพวัน
จึงได้เดินทางเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคพระองค์ได้
ทรงแสดงธรรมแก่นางอัมพปาลีคณิกาทำให้นางเห็น
แจ้ง ให้สมาทาน ให้อาจหาญ ให้รื่นเริงด้วยธรรมิกถา
จากนั้นนางก็ได้กราบทูลนิมนต์พระผู้มีพระภาคพร้อม
ด้วยภิกษุสงฆ์เพื่อฉันภัตตาหารในวันพรุ่งนี้ที่บ้านของ
นางเอง

1.2 นางสิริมา เป็นหญิงงามเมืองใน
เมืองราชคฤห์ เธอเป็นลูกสาวของนางสาลาวดี และมี
ฐานะเป็นน้องสาวของหมอชีวกโกมารภัจ นางสาลาวดี
มีความพึงพอใจและภาคภูมิใจกับลูกสาวคนนี้เป็นอย่าง
มาก นางสิริมาเกิดขึ้นมาเพราะความพลั้งเผลอของนาง
สาลาวดีผู้เป็นมารดา อย่างไรก็ตามนางสาลาวดีเองก็คิด
ลึกๆ ว่าอยากจะมีลูกสาวเพื่อสืบทอดตระกูลหญิงงาม
เมืองของตน นางสิริมาเมื่อเติบโตขึ้นมา เป็นหญิงมีรู
ปร่างมาก เป็นที่ปรารถนาของชายหนุ่มทั้งหลาย เมื่อ
เธอเจริญวัยแล้ว ก็ได้รับตำแหน่งสืบทอดกิจการด้าน
การเป็นหญิงงามเมืองต่อจากนางสาลาวดีผู้เป็นมารดา
เธอต้องคอยรับแขกที่มีทรัพย์โดยมีค่าบริการครั้งละ
หนึ่งพันกหาปณะ เนื่องจากนางมีรูปร่างงดงาม และมี
ความรู้ มีความเชี่ยวชาญในศิลปะที่เป็นวิชาชีพเป็น
อย่างดี พวกบุรุษทั้งหลายมีความยินดีรับนางไปบำเรอ
และสมสู่ด้วยโดยจ่ายทรัพย์ให้นางเป็นค่าตอบแทนตาม
ราคาที่นางกำหนดไว้ นางสิริมาจึงร่ำรวยด้วยอาชีพเช่น
นั้น วันหนึ่ง นางสิริมาผู้นี้มีโอกาสฟังธรรมจาก
พระพุทธเจ้าและได้บรรลุคุณธรรมพิเศษขั้นโสดาบัน
ตามหลัก ฐานในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย (เล่ม: 26 หน้า: 23)

1.3 นางอัทธมาสี เป็นหญิงงามเมือง
อีกคนหนึ่ง มีชื่อเสียงมากในนครกาสิ ใกล้กรุงพาราณ
สี ตามเนื้อความในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับ
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (เล่ม : 33 หน้า : 542)
ได้กล่าวว่า เธอประกอบอาชีพเป็นโสเภณีมีระยะ
หนึ่ง เกิดความเบื่อหน่ายในอาชีพนี้ จึงหันมาศึกษา
คำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างจริงจัง ในที่สุด เธอก็
เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า
ปรารถนาจะไปรับการอุปสมบทจากพระพุทธองค์ที่
เมืองสาวัตถี เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบแล้วก็ได้ประ
ทานพุทธานุญาตให้ภิกษุสงฆ์จัดการอุปสมบทแก่นาง
อัทธมาสีได้ หลังจากที่นางอัทธมาสีได้อุปสมบท
เป็นภิกษุณีแล้ว เธอได้พยายามบำเพ็ญไตรสิกขา คือ
ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างเคร่งครัด จนได้เป็นพระ
อรหันต์ในที่สุด

ข้อที่น่าสังเกตก็คือ โสเภณีที่ปรากฏใน คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีตัวตนจริง มีความเป็นมาร่วมสมัยกับพระพุทธเจ้า โสเภณีบางคนไม่ได้มีบทบาทโดยตรงต่อพระพุทธศาสนา แต่เกี่ยวข้องกันโดยอ้อม แต่โสเภณีบางคน มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตรง มีศรัทธา มีโอกาสได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า ปฏิบัติธรรมจนได้ บรรลุธรรมผลก็มี บางคนมีศรัทธาแรงกล้าก็พยายาม อุทิศตนเองเพื่อรับใช้ศาสนาและสังคมก็มี สร้างวัดไว้ เป็นอนุสรณ์และบูชาคุณพระพุทธศาสนาก็มี

2. ความเป็นมาของโสเภณีในสังคมไทย

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร ได้กล่าวถึง โสเภณีในประเทศไทยว่ามีประวัติความเป็นมาหลายยุคสมัย สามารถแบ่งเป็น 3 สมัยที่สำคัญ คือ

1) สมัยสุโขทัย: หลักฐานในตำรับนางนพมาศ ใต้ระบุถึงบุตรธิดาของหญิงโสเภณีและหญิงที่ ชอบสำส่อนกับชายว่า เป็นผู้ได้รับความรังเกียจจากคนทั่วไป เรียกกันว่าเป็นคนอนาจาร

2) สมัยอยุธยา: คำว่า “หญิงนครโสเภณี” ปรากฏอยู่ในกฎหมายตราสามดวง บทพระอัยการห้ามเมียที่บัญญัติขึ้นในปี พ.ศ. 1904 ตรงกับรัชสมัยพระเจ้าอยู่ทอง และในกฎหมายลักษณะพยานที่บัญญัติขึ้นใน พ.ศ.1984 ได้ระบุว่าโสเภณีเป็นหนึ่งในจำนวนคน 25 ประเภทที่ไม่สามารถนำมาเป็นพยานได้ และในหนังสือคำให้การขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรม ได้ระบุว่ามิช้องโสเภณีอยู่ 4 โรง ช้องโสเภณีเหล่านี้ได้รับอนุญาตและเสียภาษีให้กับรัฐด้วย

3) สมัยรัตนโกสินทร์-ปัจจุบัน: หลักฐานได้ระบุว่า มีการเก็บภาษีจากโสเภณีและช้อง โดยเรียกว่า “ภาษีถนน” ในสมัยรัชกาลที่ 4 รัฐเก็บภาษีโสเภณีได้ถึงปีละ 50,000 บาท ต่อมาในรัชกาลที่ 5 จำนวนโสเภณีมากขึ้น อันเป็นผลจากการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยแบบตะวันตก รัฐได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันสัณยโรค ร.ศ. 127 เพื่อควบคุมจำนวนช้องโสเภณีและกามโรคโสเภณีมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “หญิงโคมเขียว” ตั้งแต่นั้นมา

นักวิชาการหลายท่านสันนิษฐานกันว่า โสเภณีมีจุดเริ่มต้นมาจากการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของคนที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ช่วงศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตกาล ในพิธีกรรมดังกล่าว ผู้หญิงที่ได้รับเลือกแล้ว จะยินยอมให้ผู้ชายร่วมประเวณีกับตนเอง โดยถือว่าเป็นเรื่องที่น่าอาย

พงษ์ธร สำราญ (2549 : 8-10) ได้กล่าวว่าการประกอบพิธีอย่างนี้เป็นวิธินูซาเทพเจ้าวิธีหนึ่ง ไสมีของบาบิโลน หญิงชาวบาบิโลนเ็นทุกคนจะต้องผ่านพิธีกรรมเจ้าแม่มีลิตต้า (Mylitta) ในพิธีกรรมดังกล่าวนี้ ผู้นำชุมชนจะประกาศให้ผู้หญิงทั้งหลายมาประชุมกันเพื่อให้ผู้ชายเลือกเธอไปร่วมประเวณี ในบรรดาผู้หญิงทั้งหลายที่อยู่ในที่แห่งนั้น มีเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ได้รับการคัดเลือกโดยผู้ชาย และผู้หญิงที่ถูกเลือกนั้นน่าจะเป็นคนที่สวยที่สุดในกลุ่มนั้น เมื่อผู้ชายเลือกผู้หญิงคนนั้นแล้ว เขาก็จะมอบเงินให้แก่หญิงคนนั้น และเงินดังกล่าวนี้จะถูกนำไปใช้เพื่อกิจการของศาสนาตามคำอธิบายในHenriques, Fernando (1961: 21-22)

ข้อสังเกตอย่างหนึ่งก็คือ วิธีการนำเอาผู้หญิงมาร่วมประเวณีเพื่อวัตถุประสงค์บางประการในด้านกิจกรรมของศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อของมนุษย์ที่มีต่อศาสนา ได้ สะท้อนถึงวัฒนธรรมความเชื่อที่ผู้ชายมีต่อผู้หญิง และแสดงถึงตัวตนและอำนาจของผู้ชายบางอย่างที่มีอิทธิพลต่อผู้หญิงด้วย แนวความเชื่อลักษณะนี้เกิดขึ้นมาในทุกยุคทุกสมัยและทุกสังคม ตั้งแต่สมัยกรีก โรมัน อินเดีย สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทยความเป็นมาของโสเภณีน่าจะมีมานานแล้ว แต่หลักฐานความเป็นมาเริ่มปรากฏชัดหลังสมัยกรุงสุโขทัยมานี้เอง ซึ่งพอสรุปตามช่วงเวลาได้ดังนี้

2.1 สมัยกรุงศรีอยุธยา - พ.ศ. 2398

พงษ์ธร สำราญ (2549 : 9-11) ได้เพิ่มเติมว่า ทูตชาวฝรั่งเศส ชื่อลาตูแบร์ไสมัยสมเด็จพระนารายณ์ ได้ระบุเรื่องการค้าประเวณีในประเทศไทย

สมัยกรุงศรีอยุธยาในจดหมายเหตุของตนเองว่า มีโสเภณีราว 600 คน มีช่องโสเภณีอยู่ 4 แห่ง สถานที่ประกอบการนี้ตั้งอยู่ในย่านชุมชนชาวจีน ใกล้กับท่าเรือและตลาดให้บริการแก่ชาวไทยและชาวต่างชาติ ผู้เป็นเจ้าของสำนักโสเภณีต้องเสียภาษีแก่เจ้าหน้าที่โสเภณีในสมัยนี้เป็นกลุ่มหญิงทาสก็มี ถูกพ่อแม่และสามีขายเป็นทาสก็มี เนื่องจากโสเภณีเป็นทาส จึงไม่ได้รับการยกย่องในสังคมไทย

2.2 สมัยสนธิสัญญาเบาริง-การเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2398-พ.ศ. 2475)

ประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาเบาริงกับประเทศอังกฤษเมื่อปี พ.ศ. 2389 เศรษฐกิจไทยหลายด้านเริ่มมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น เช่น การทำเกษตรเพื่อการส่งออก การทำป่าไม้ การทำเหมืองแร่ เป็นต้น งานเหล่านี้ใช้แรงงานคนเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการประกาศเลิกทาส และแรงงานต่างชาติพร้อมทั้งแรงงานจีนจำนวนมากได้เข้ามาในประเทศไทยในช่วงนี้ ทำให้เกิดการซื้อขายหญิงโสเภณีเพิ่มมากขึ้นในย่านสำเพ็ง ภูเก็ต ระนอง เป็นต้น ในช่วงนี้ เศรษฐกิจของประเทศจีนตกต่ำ ทำให้ครอบครัวชาวจีนบางส่วนขายลูกสาวของตนเองให้เป็นคนรับใช้หรือโสเภณี และมีขบวนการค้าหญิงจีนให้มาเป็นโสเภณีในประเทศไทยและส่งออกค้าขายในประเทศใกล้เคียงอีกด้วย นอกจากนั้น ก็ยังมีหญิงชาวญี่ปุ่นและชาวตะวันตกจากประเทศรัสเซีย เยอรมัน ฝรั่งเศส เป็นต้น เดินทางเข้าประกอบอาชีพโสเภณีในประเทศไทยอีกด้วย

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ออกพระราชบัญญัติภาษีบำรุงถนน ภาษีนี้เรียกเก็บจากเจ้าสำนักโสเภณีและตัวโสเภณีเอง ทำให้มีการขายอาชีพโสเภณีมากยิ่งขึ้น ชื่อนี้กลายเป็นช่องทางหนึ่ง ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจอันไม่เป็นธรรมในการเรียกเก็บเงินภาษีจากโสเภณี ต่อมาในปี พ.ศ. 2503 ได้มีการออกพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี

2.3 สมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง – ปัจจุบัน (2475-ปัจจุบัน)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา โสเภณีอยู่ในอำนาจการปกครองของรัฐ กฎหมายอนุญาตให้ผู้ชายสามารถมีภรรยาหลายคนได้ แต่ในปี 2478 มีการออกกฎหมายให้ผู้ชายมีภรรยาได้เพียงคนเดียว ส่งเสริมและยกย่องสตรีให้เป็นเหมือนกับสตรีในประเทศตะวันตก โดยเน้นการแต่งตัว การจู้จุกจิกก่อนออกทำงาน เป็นต้น แต่การดำเนินการดังกล่าวไม่ได้แก้ปัญหาเรื่องโสเภณีแต่อย่างใด กลับทำให้โสเภณีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เพราะค่านิยมของผู้ชายไทยที่มีต่อผู้หญิงไม่เคยเปลี่ยนแปลง

ในปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา อาชีพโสเภณีมีการขยายตัวเป็นอย่างมาก มีการหลอกลวงผู้หญิงจากหมู่บ้านต่างๆ ทั่วประเทศเข้าสู่อาชีพโสเภณีโดยใช้ตัวแทนหรือนายหน้าจัดหางานพุดคุยและสัญญากับผู้หญิงทั้งหลายว่าจะหางานให้ทำ ให้เรียนหนังสือหรือแต่งงาน ผู้หญิงเหล่านี้ได้ถูกชักนำและบังคับให้ค้าประเวณีต่อไป ในขณะเดียวกัน รัฐบาลเองก็พยายามยกเลิกอาชีพโสเภณี เพื่อสนับสนุนนโยบายของสหประชาชาติโดยการยกเลิกการต่อทะเบียนโสเภณี ยกเลิกพระราชบัญญัติการสำมะโนโลกในปี พ.ศ. 2503 ทำให้อาชีพโสเภณีกลายเป็นอาชีพผิดกฎหมายตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ในปัจจุบันนี้ มีข้อสังเกตอย่างหนึ่งก็คือว่า รัฐบาลมีนโยบายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ทั่วประเทศไทย ปัจจัยหนึ่งในบรรดาปัจจัยเชิงการท่องเที่ยวทั้งหลายก็คือ การใช้ผู้หญิงและแหล่งบันเทิงทางเพศหลากหลายรูปแบบ เป็นเครื่องมือดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ นอกจากนั้น ก็ยังมีกระบวนการส่งผู้หญิงไทยไปประกอบอาชีพโสเภณีในต่างประเทศด้วย มีการซื้อผู้หญิงไทยโดยการจ่ายเงินล่วงหน้าให้พ่อแม่ และหลอกลวงพวกท่านว่า มีงานดี รายได้ดีในต่างประเทศ แต่สุดท้ายผู้หญิงเหล่านั้นก็ถูกบังคับให้ค้าประเวณี

ความเป็นมาของโสเภณีในพระพุทธศาสนาที่ดีในสังคมไทยหรือสังคมโลกที่ดี สามารถแยกออกเป็น 2 สาเหตุที่สำคัญ คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับ

ศาสนาที่ตนนับถือ และส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพบังคับด้านเศรษฐกิจ สังคมหรือการเมือง เป็นต้น ในท่าทีของพระพุทธศาสนาที่มีต่อโสเภณีนั้น ไม่ได้มองคนทั้งหลายด้วยการแบ่งแยกราชบุคคล แต่มองมนุษย์ทั้งหลายว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ ถือว่ามีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีสิทธิ์ที่จะดำเนินชีวิตตามวิถีทางที่ตนเลือกเอง

วิเคราะห์ท่าทีของพระพุทธศาสนาต่อโสเภณี

พระพุทธศาสนา มองมนุษย์ว่ามีความเสมอภาคกันในการดำรงชีวิต มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง มีความอิสระในการประกอบอาชีพของตนเอง โสเภณีก็นับเป็นบุคคลประเภทหนึ่งที่ปรากฏขึ้นมาในสังคม อาชีพของพวกเขาเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม มีวิถีชีวิตที่สวนทางกับความคิดของคนส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้น ทัศนคติต่างๆ ของคนส่วนใหญ่ที่มีต่อโสเภณีจึงแตกต่างกัน บางกลุ่มมีความเห็นว่าโสเภณีเป็นอาชีพสุจริต เป็นอาชีพที่เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ไม่ต้องขอเงินหรือขอข้าวคนอื่นกิน ยอมรับกับอาชีพนี้ได้ แต่บางกลุ่มอาจมีความเห็นว่า โสเภณีเป็นอาชีพที่ต่ำทราม ขัดต่อศีลธรรมอันดีของสังคม จึงไม่ยอมรับอาชีพประเภทนี้ ส่วนในท่าทีของพระพุทธศาสนานั้น จะเน้นที่ความเป็นมนุษย์และการกระทำของทุกคน ซึ่งสามารถพิจารณาเป็นข้อๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ธาตุ 4

ธาตุตามความหมายในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (เล่ม: 16 หน้า:206)เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มหาภูตรูป หมายถึง สิ่งที่ทรงสภาวะของตนเอง คือมีอยู่โดยธรรมดาพระธรรมปิฎก (2543: 82) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าสิ่งนี้เป็นไปตามเหตุปัจจัย ไม่มีผู้สร้าง ไม่มีอดีต ไร้สัตว์ ไร้ชีวะ องค์ประกอบของร่างกายมนุษย์ประกอบด้วยธาตุ 4 ธาตุ คือ 1) ปรวิธาตุธาตุดินเป็นธาตุที่ประกอบขึ้นเป็นส่วนต่างๆของมนุษย์ เช่น ผม ขน เล็บ เป็นต้น 2) อาโปธาตุธาตุน้ำเป็นองค์ประกอบที่มีมากที่สุดในร่างกายทั้งในเซลล์และนอกเซลล์เช่น น้ำดี หนอง เลือด เป็นต้น

3) วาโยธาตุ ธาตุลมคือลมพัดในลำไส้ถึงกระเพาะลมหายใจเข้าออกปัจจุบัน เป็นต้น และ 4) เตโชธาตุ ธาตุไฟ มี 4 เช่น ไฟที่ทำร่างกายให้อบอุ่น และไฟสำหรับย่อยอาหาร เป็นต้น

ตามทฤษฎีของพระพุทธศาสนาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญมองว่า ชีวิตของมนุษย์เป็นสิ่งสากล ทุกชีวิตล้วนเกิดมาจากธาตุ 4 ไม่แบ่งแยกว่าใครอยู่ในฐานะอะไร ประกอบอาชีพอะไร ในความเป็นจริงไม่มีใครแตกต่างจากใคร ทุกชีวิตเกิดมาจากธาตุทั้ง 4 มีพลังงานเป็นตัวสนับสนุนให้วิถีชีวิตดำเนินไปซึ่งมีดีบ้าง มีชั่วบ้างปะปนกันไป โสเภณีก็นับเป็นบุคคลประเภทหนึ่ง มีวิถีชีวิตไม่แตกต่างจากบุคคลทั้งหลาย มีร่างกายและจิตใจเหมือนกับบุคคลอื่นๆ ถึงแม้ว่าพวกเขาจะประกอบอาชีพเป็นโสเภณี แต่พวกเขาก็เป็นมนุษย์ มีสิทธิเท่าเทียมกัน มีพื้นที่ในการยืนและประกอบอาชีพเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้น พระพุทธศาสนาจึงมองว่า พวกเขาจะไม่แตกต่างจากคนทั่วไป มีศักยภาพสามารถพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นได้ด้วยธรรมตามขีดความสามารถของแต่ละคน ใครก็ตาม เมื่อทำดีก็ถือว่าเป็นคนดี เมื่อทำชั่ว ก็ถือว่าเป็นคนชั่ว ไม่ได้จำกัดว่า คนนั้นทำอาชีพอะไร เป็นคนระดับใด

2. ชั้น 5

ชั้น 5 หรือ เบญจชั้น ตามเนื้อหาในพระไตรปิฎก(ส.ช. 17/95/58)หมายถึง กองแห่งรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งบัญญัติเรียกว่า สัตว์ บุคคล ตัวตน เป็นต้น พระธรรมปิฎก (2543: 189) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ส่วนประกอบ 5 อย่างที่รวมกันเข้าเป็นชีวิต มีรายละเอียด คือ 1) รูปชั้น คือ กองรูป, ส่วนที่เป็นรูป, ร่างกาย พฤติกรรม 2) เวทนาชั้น คือ กองเวทนา, ส่วนที่เป็นความรู้สึกสุข ทุกข์ หรือเฉย ๆ 3) สัญญาชั้น คือ กองสัญญา, ความกำหนดได้หมายรู้ในอารมณ์ 6 เช่น ขาว เขียว ดำ แดง เป็นต้น 4) สังขารชั้น คือ กองสังขาร, สภาพที่ปรุงแต่งจิตให้ดีหรือชั่วหรือเป็นกลาง ๆ 5) วิญญาณชั้น คือ กองวิญญาณ, ส่วนที่เป็นความรู้แจ้งอารมณ์มีการเห็น การได้ยิน เป็นต้น ในชั้น 5 นี้ ย่อลงมาเป็น 2 อย่าง คือ นาม และ รูป, มนุษย์ทุกคน

ล้วนประกอบด้วยชั้น 5 ทั้งสิ้น ร่างกายเป็นส่วนของรูปธรรมที่มีลักษณะ เฉพาะตามเหตุปัจจัยของแต่ละคน ส่วนความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ เป็นส่วนของนามธรรม

เมื่อมองตามทรรศนะของพระพุทธศาสนาแล้ว ความแตกต่างทางอาชีพนี้อาจเกิดขึ้นมาเพราะกรรมของแต่ละคน แต่ละคนสั่งสมกรรมมาไม่เหมือนกัน แต่ละชีวิตจึงดำเนินไปตามกรรมของตนเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ ความแตกต่างของบุคคลถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ใช่เป็นเรื่องความบังเอิญ ดังนั้น โสเภณีจึงถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคมมนุษย์ มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยโบราณ และบุคคลประเภทนี้ก็มีอยู่ในแทบทุกสังคมทั้งเปิดเผยและไม่เปิดเผย พวกเขามีความต่างจากบุคคลทั่วไปในอาชีพเฉพาะนี้ ประกอบอาชีพที่ส่วนทางกับความคิดของคนส่วนใหญ่พวกเขาก็มีความคิดในเชิงลบต่อคนกลุ่มนี้

แต่ถ้าเรามองตามทรรศนะของพระพุทธศาสนา มองเป็นองค์รวมทั้งหมดไม่มองแบ่งแยก ทำให้เราเข้าใจว่า โสเภณีไม่ใช่บุคคลผู้ต่ำต้อย พวกเขามีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เหมือนกับบุคคลทั่วไป มีส่วนประกอบจากธาตุ 4 และชั้น 5 เหมือนกับคนทั้งหลาย พวกเขาควรมีพื้นที่ยืนในสังคม มีส่วนในการตัดสินใจเพื่ออาชีพของตนเอง ไม่ควรถูกดูหมิ่นดูแคลน เพราะอาชีพประเภทนี้ สังคมต้องยอมรับความจริงอีกอย่างหนึ่งว่า มนุษย์เราทุกคนมีความแตกต่างกัน บางคนดี บางคนชั่ว บางคนมี บางคนยากจน เมื่อคนเรามีความหลากหลายอย่างนี้ วิถีชีวิตของคนเราก็กหลากหลายไปด้วย โสเภณีเป็นอาชีพที่เกิดขึ้นจากความหลากหลายเช่นเดียวกัน

ดังนั้น ท่าทีของพระพุทธศาสนาที่มีต่อโสเภณีถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่มองว่า คนประกอบอาชีพนี้ต้องให้ความสำคัญอย่างนี้ คนประกอบอาชีพนี้ต้องให้ความสำคัญอย่างนั้น พระพุทธศาสนามองคุณค่าที่แท้จริงของความเป็นมนุษย์ มีความเป็นสากลเหมือนกันทุกคน และถือว่ามนุษย์ทุกคนผู้ฝึกตนดีแล้ว สามารถพัฒนากาย วาจา และใจของตนดีแล้ว เป็นผู้ประเสริฐ เพราะฉะนั้น คน

ทุกคน ทุกอาชีพ มีคุณค่าเหมือนกัน เมื่อคนทำดี ถือว่าเป็นคนดี เมื่อคนทำชั่ว ถือว่าเป็นคนชั่ว อาชีพโสเภณีแม้ว่าเป็นอาชีพน่าดูแคลน แต่ถ้าพวกเขา มีความเลื่อมใสศรัทธา มีโอกาสในการพัฒนาตนเองตามหลักของศาสนา ก็ถือว่าเป็นคนดีได้ตามมุมมองของพระพุทธศาสนา โสเภณีบางคน เป็นผู้มีศรัทธาแรงกล้า ในพระรัตนตรัย ได้สร้างวัดไว้เป็นพุทธบูชาก็มี บางคนก็สามารถบรรลุธรรมได้ เช่นนางอัมพปาลีและนางสิริมา เป็นต้น

3. กรรม

กรรม แปลตามศัพท์ว่า การงาน หรือการกระทำ การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา หรือการกระทำที่เป็นไปด้วยความจงใจพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2532: 240) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ถ้าเป็นการกระทำที่ไม่มีเจตนา ก็ไม่เรียกว่าเป็นกรรมในความหมายทางธรรมพระพุทธศาสนามองคุณค่าที่แท้จริงของแต่ละคนที่มีความประพฤติและการกระทำ อาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ได้บ่งบอกว่าคนที่ประกอบอาชีพนั้นจะเป็นคนดี หรือคนประเสริฐ ชนชั้น ยศ ตำแหน่งชาติตระกูลของบุคคล ฐานะหรือหน้าที่ ก็ไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ดีชั่วความดีของบุคคล พระพุทธศาสนามิมองว่าคนจะดีหรือชั่วขึ้นอยู่กับความประพฤติและการกระทำของผู้คน เน้นการปฏิบัติด้วยตนเอง พึงพาความดี ความสามารถของตนเอง ไม่ใช่พึ่งพาคำดีชมจากบุคคลอื่นดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า

“คนหวานพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น ผู้ทำดี ย่อมได้ดี ผู้ทำชั่ว ย่อมได้ชั่ว” (ส.ส. 5/903/333)

“บุคคลไม่เป็นคนถ้อยเพราะชาติ ไม่เป็นพราหมณ์เพราะชาติ แต่เป็นคนถ้อยเพราะกรรม เป็นพราหมณ์เพราะกรรม (การกระทำหรือความประพฤติ)” (ขุ.สุ. 25/306/352)

“วรรณะ 4 เหล่านี้ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร ออกบวชในธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศแล้ว ย่อมละนามและโคตรเดิมเสีย นับว่าเป็นสมณ ศากยบุตรทั้งสิ้น...” (อง.อญฺฐก. 23/109/205)

“วรรณะ 4 เหล่านี้ คือ กษัตริย์ พราหมณ์

แพศย์ ศุทร ออกบวชในธรรมวินัยที่ตลาดประกาศแล้ว ย่อมละนามและโคตรเดิมเสีย นับว่าเป็นสมณศากยบุตรทั้งสิ้น”(อง.อฎฐก. 23/109/205)

“ฉะนั้น บุคคลควรทำความดี สิ่งสมสิ่งที่เป็นประโยชน์ภายในหน้า ความดีทั้งหลายย่อมเป็นที่พึ่งของสัตว์ในโลก”(ส.ส. 15/392/134)

จากข้อความที่กล่าวมานี้ทำให้เรามองเห็นว่า อาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ใช่เป็นตัวตัดสินความเป็นคน ไม่มีอาชีพใดเป็นอาชีพที่ประเสริฐกว่ากันหรือดีกว่ากัน พระพุทธศาสนา มองเรื่องความประพฤติและการกระทำของบุคคลเป็นหลัก คนจะดีหรือชั่วขึ้นอยู่กับกรรมหรือความประพฤติเท่านั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาชีพ อาชีพที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าดี มีคนยกย่อง ให้ความนับถือ แต่ถ้าอาชีพนั้นขัดต่อหลักศีลธรรมอันดีของประชาชน ขัดต่อหลักคุณธรรมของศาสนา มุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ไม่ได้มุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวม มีแต่เสริมกิเลส คือ โลภะ โทสะ และโมหะให้มากขึ้น ก็ไม่ถือว่าเป็นอาชีพที่ดี ในขณะที่เดียวกัน อาชีพธรรมดา อาชีพที่คนส่วนใหญ่ไม่ชอบ อาชีพโสเภณี อาชีพที่ช่วยพุงตัวตนของเขาให้อยู่รอดในสังคม มีพื้นที่ในการประกอบอาชีพ มีพื้นที่ในการสร้างตนเองตามกรอบของสิทธิมนุษยชน ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ใคร ไม่ทำร้ายหรือฆ่าใคร พึ่งพาตนเองได้ ไม่ได้ขอข้าวหรือเงินจากบุคคลอื่นเพื่อเลี้ยงชีพ ก็ถือว่าเป็นความดีได้ตามความหมายนี้ โสเภณีเป็นอาชีพประเภทหนึ่งที่มีอยู่จริงในสังคม ผู้หญิงบางคนอาจจะตั้งใจเป็นหรือสิ่งแวดล้อมบังคับก็ได้ จึงไม่ควรมองแบบเหมารวมว่าเป็นคนขายขบของสังคม นอกจากนั้นพระพุทธศาสนา ก็มีทรรศนะว่า บุคคลใดก็ตาม ถ้าทำกรรมชั่วด้วยกาย วาจาหรือใจแล้ว ก็ถือว่าเป็นคนชั่ว ความชั่วลักษณะนี้ไม่เลือกชาติ ชั้น วรรณะหรืออาชีพของบุคคล และถ้าบุคคลใดก็ตาม ทำดีด้วยกาย วาจาหรือใจ ก็ถือว่าเป็นคนดี ความดีลักษณะนี้ก็ไม่เลือกชาติ ชั้น วรรณะของบุคคลเช่นเดียวกัน มนุษย์ทุกคนก็เป็นไปตามอำนาจกรรมของตนเอง อาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ไม่สามารถบอกได้ว่าใครจะดีหรือ

ประเสริฐกว่าใคร กรรมและความประพฤติของบุคคลเท่านั้น เป็นตัวบ่งชี้คุณค่าที่แท้จริงมนุษย์ทุกคน ทุกชนชั้นและทุกอาชีพ

สรุป

เพราะฉะนั้นโสเภณีเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีจริงในสังคม เกี่ยวข้องกับสังคมไทยและสังคมต่างประเทศ มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยโบราณ ความเป็นมาของคนกลุ่มนี้มีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและสังคม ความเป็นมาของโสเภณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนานั้นเน้นการหาทุนทรัพย์เพื่อสนับสนุนกิจการของศาสนา ส่วนความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับสังคม จะเน้นที่การเป็นแหล่งเศรษฐกิจเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ให้มาเที่ยวและมาลงทุนในเมืองนั้นๆ ท่าทีของพระพุทธศาสนาที่มีต่อโสเภณีนั้น ถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาของสังคมมนุษย์ ไม่ถือว่าเป็นเรื่องพิเศษ เรื่องน่ากลัว น่าอัปยศ น่าตีเตียนแต่อย่างใด มองมนุษย์ทั้งหลายในฐานะเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน เป็นเพื่อนร่วมโลก มีความเกิด แก่ เจ็บ และตายเท่ากัน ประกอบด้วยธาตุ 4 และชั้น 5 เช่นเดียวกัน ไม่มีใครได้เปรียบใครในความเป็นมนุษย์ โสเภณีก็เป็นมนุษย์ร่วมโลกกลุ่มหนึ่ง ดังนั้น พวกเขาไม่ควรถูกแบ่งแยกจากสังคมเพราะอาชีพนี้ สังคมควรเปิดโอกาส และควรให้พื้นที่ในการพัฒนาตนเองของพวกเขาตามหลักธรรมของศาสนา และตามหลักการพัฒนาตนเองที่ดี และสังคมก็ควรศึกษาและเข้าใจหลักพุทธธรรมที่แท้จริงว่า มนุษย์เราไม่ได้ดี และไม่ได้ประเสริฐเพราะอาชีพ หรือความคิดของคนในสังคม แต่มนุษย์เราดีและประเสริฐเพราะกรรมหรือการทำหน้าที่ที่ถูกต้อง สอดคล้องกับหลักความดีของศาสนา คนเราไม่ว่าจะอยู่ในฐานะอะไร หรือมีอาชีพอะไร ถ้ามีกายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต เป็นแนวทางในการปฏิบัติแล้ว ก็ถือว่าเป็นคนดีตามทรรศนะของพระพุทธศาสนา ยิ่งไปกว่านั้น โสเภณีบางคน มีศรัทธาแรงกล้า มีความเลื่อมใสในคำสอนของพระพุทธศาสนา ปฏิบัติธรรมจนบรรลุมรรคผลก็มี สร้างวัดและสาธารณประโยชน์ให้แก่สังคมก็มีเป็นจำนวนมาก

เอกสารอ้างอิง

โปรแกรมพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย เล่ม : ๑๐.

โปรแกรมพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย เล่ม : ๒๖.

โปรแกรมพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย เล่ม : ๓๓.

โปรแกรมพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย เล่ม : ๑๖.

ปรีชา ช่างขวัญยืน, (ศาสตราจารย์). (2549). **ปรัชญา
 กับวิถีชีวิต**. กรุงเทพฯ: หจก. อรุณการ พิมพ์.

พระเทพเวที (ประยุทธิ์ ปยุตโต), (2532). **พุทธธรรม**.
 พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก. (2543). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับ
 ประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ
 : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พงษ์ธร สำราญ. (2549). รายงานวิจัยเรื่อง ปัญหาทาง
 กฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีใน

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับ
 ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนา
 อินเตอร์พริ้นท์. หน้า 522.

เรืองอุไร กุศลาสัย. (2545). **สตรีในวรรณคดีพุทธ
 ศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

สุดตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท (ภาษาไทย)
 25/22/36.

สุดตันตปิฎก ขุททกนิกาย สุตตนิบาต (ภาษาไทย)
 25/306/352.

สุดตันตปิฎก สังยุตตนิกาย ขันธวารวรรค (ภาษาไทย)
 17/95/58.

สุดตันตปิฎก สคาถวรรคสังยุตตนิกาย (ภาษาไทย)
 5/903/333.

สุดตันตปิฎก สคาถวรรคสังยุตตนิกาย (ภาษาไทย)
 15/392/134.

สุดตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อรรถกถา (ภาษาไทย)
 23/109205. **สถาน อาบ อบ นวด**.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
 สำนักพิมพ์สยาม.

A P Cowie. (1989). **Oxford Advanced Learner
 Dictionary of Current English**.
 Fourth Edition. Oxford : Oxford
 University Press.

Henriques, Fernando. (1961). **Strews and
 strumpets : A survey of prostitution**.
 London : Macgibbon&Kee.

Rhys Davids. (1925). **Pali Text Society
 Pali-English Dictionary**. (London :
 London, S.W.<http://dictionary.sanonook.com/search/dict-th-en-lexitron> สืบค้น 23 ธันวาคม 2557.
<http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent> สืบค้น 11 สิงหาคม 2560